

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра суспільних наук, інформаційної та архівної справи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ НАУКИ

Для III освітньо-наукового рівня вищої освіти «доктор філософії»

Спеціальність – для усіх спеціальностей

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1 від «5» вересня 2019 р.

м. Кропивницький – 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація.
2. Анотація до дисципліни.
3. Мета і завдання дисципліни (формування загальних фахових компетенцій).
4. Формат дисципліни.
5. Програмні результати навчання.
6. Обсяг дисципліни.
7. Ознаки дисципліни.
8. Пререквізити.
9. Технічне й програмне забезпечення /обладнання.
10. Політика курсу.
11. Навчально-методична карта дисципліни.
12. Система оцінювання та вимоги.
13. Рекомендована література.

1 Загальна інформація

Назва дисципліни	ФІЛОСОФІЯ НАУКИ
Викладач	Стежко Зоя Василівна, кандидат філософських наук, доцент
Контактний телефон	050 939 43 58
E-mail:	zoiastez@ukr.net
Консультації	<i>Очні консультації</i> за попередньою домовленістю Вівторок та Четвер з 14.00 до 15.00 <i>Онлайн консультації</i> за попередньою домовленістю Viber (+380509394358) в робочі дні з 9.00 до 15.30

2 Анотація до дисципліни

Навчальна програма дисципліни «Філософія науки» розрахована на здобувачів вищої освіти за III освітньо-науковим рівнем «доктор філософії» з усіх видів спеціальностей. Наука розглядається у її історичному розвитку та в широкому соціофілософському контексті. Особлива увага приділяється вивченню підвалин науки, основних філософсько-методологічних концепцій у руслі глобальних тенденцій зміни наукової картини світу, типів наукової раціональності, систем цінностей, на які орієнтуються вчені. Програма націлена на аналіз основних світоглядних та методологічних проблем, які виникають у науці на сучасному етапі її розвитку, та на отримання уявлень щодо тенденцій історичного розвитку науки – у яких раціональна філософія виконує не лише методологічну, а й прогностичну функцію.

В цілому вивчення дисципліни «Філософія науки» дає можливість синтезувати набуті знання з фахових та гуманітарних дисциплін у цілісне світосприйняття та світорозуміння з метою створення теоретико-методологічного підґрунтя авторських наукових досліджень.

3 Мета і завдання дисципліни

Мета: формування у здобувачів наукового ступеня «доктор філософії» філософської парадигми наукового мислення, осмислення філософської методології як конструктивної основи наукового пізнання дійсності, сучасних наукових парадигм; надання знань, що відповідають сучасному рівню розвитку даної дисципліни та державному освітньому стандарту вищої професійної освіти Міністерства освіти і науки України.

Завдання:

- сформувати уявлення про специфіку типів наукової раціональності;
- репрезентувати сучасну науку з боку її сутності, цілей, можливостей та ідеалів;
- розкрити питання щодо природи наукового знання та критеріїв науковості знання;
- окреслити межі етичних норм та цінностей наукового співтовариства;
- надати аспірантам можливість сформувати уявлення щодо еволюції науки та її перспектив;
- сформувати навички компаративістського підходу до дослідження конкретна наукових тем;
- ознайомити аспірантів із сучасними методологічними концепціями у сфері філософії науки;
- надати аспірантам можливість сформувати власну науково-світоглядну парадигму як наслідок осмислення філософської рефлексії;

- показати ефективність філософської методології на прикладі її застосування у сфері фундаментальних наук;
- надати аргументи для формування матеріалу власного наукового дослідження, керуючись філософською методологією.

4 Формат дисципліни

Для денної форми навчання:

Викладання курсу передбачає для засвоєння дисципліни традиційні лекційні та семінарські заняття із застосуванням електронних презентацій, поєднуючи із практичними роботами.

Формат очний (offline / Face to face)

5 Результати навчання

ЗК 1. Здатність оптимізувати конкретні наукові дослідження в рамках орієнтації на методологію наукового пізнання, що, в свою чергу, сприятиме підвищенню їх результативності та ефективності;

ЗК 2. Здатність робити міждисциплінарні відкриття, керуючись загальними законами, принципами та категоріями філософії, що сприятиме поглибленню знань про світ в цілому;

ЗК 3. Здатність розуміти загальні зв'язки та причинно-наслідкові ланцюги світу в цілому та використовувати їх при аналізі конкретно-історичних чи природних явищ, що сприятиме формуванню стратегічного мислення;

ЗК 4. Здатність та готовність до внесення елементів гуманізму в природничо-наукове розуміння істини.

6 Обсяг дисципліни

Вид заняття	Кількість годин
лекції	26
семінарські	13
самостійна робота	81
Всього	120

7 Ознаки дисципліни

Рік викладання	Курс (рік навчання)	Семестр	Спеціальність	Кількість кредитів / годин	Кількість змістових модулів	Вид підсумкового контролю	Нормативна / вибіркова
2019	1	1	Усі спеціальності	4/120	3	Екзамен	Нормативна

8 Пререквізити

Ефективність засвоєння змісту дисципліни «Філософія науки» значно підвищиться, якщо здобувач вищої освіти за III освітньо-науковим рівнем «доктор філософії» попередньо опанував матеріал таких дисциплін: 1) базові фундаментальні дисципліни, такі як «Історія», «Фізика», «Математика», «Біологія»; 2) «Філософія», «Методологія та організація наукових досліджень». Важливою також є здатність вільно спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, а також здатність до абстрактного мислення за логікою принципів: раціональності, об'єктивності, детермінізму та загальнонаукових методів: аналізу-синтезу, індукції-дедукції.

9 Технічне й програмне забезпечення /обладнання

У період сесії бажано мати мобільний пристрій (телефон) для оперативної комунікації з адміністрацією та викладачами з приводу проведення занять та консультацій. У міжсесійний період комп'ютерну техніку (з виходом у глобальну мережу) та оргтехніку для комунікації з адміністрацією, викладачами та підготовки (друку) рефератів і самостійних робіт.

10 Політика дисципліни

Академічна доброчесність:

Очікується, що здобувачі вищої освіти за III освітньо-науковим рівнем «доктор філософії» будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення.

Відвідування занять:

Очікується, що всі здобувачі вищої освіти за III освітньо-науковим рівнем «доктор філософії» відвідають лекції і практичні заняття курсу. Пропущені заняття мають бути відпрацьовані не пізніше, ніж за тиждень до екзаменаційної сесії.

Поведінка на заняттях:

Вважається неприпустимим: запізнення на заняття, списування чи плагіат, несвоєчасне виконання поставленого завдання.

При організації освітнього процесу в Центральноукраїнському національному технічному університеті здобувачі, викладачі та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу; Положення про організацію вивчення навчальних дисциплін вільного вибору; Положення про рубіжний контроль успішності і сесійну атестацію студентів ЦНТУ; Кодексу академічної доброчесності ЦНТУ.

11 Навчально-методична карта дисципліни

Тиждень, дата, години	Тема, основні питання (розкривають зміст і є орієнтирами для підготовки до модульного і підсумкового контролю)	Форма діяльності (заняття) /формат	Матеріали	Література, інформаційні ресурси	Завдання, години	Вага оцінки	Термін виконання
Змістовий модуль 1. Наука як об'єкт філософського дослідження.							
Тиж. 1 за розклад. 2 акад. год.	Тема 1. Філософська основа наукового пізнання Філософія, гносеологія, методологія, епістемологія – загальний огляд. Сутність, структура, рівні та принципи пізнання. Рівні методології: філософська, загальнонаукова. Епістемологія: рівні, форми та методи.	Лекція <i>F2F</i>	Конспект лекцій / презентація	[Осн. 1 (9-13; 30-37); 4 (120- 124); 5 (297- 305); 14 (47-56). Дод. 4.; 6 (ч.І); 16 ІР 2; 3; 4].	1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. 2. Підготувати тести до теми. 3. Продумайте та викладіть у чіткій послідовності аргументи прихильників агностицизму та контраргументи їх опонентів. 4. Написати есе (до 350 слів) на тему «Міфологічний, релігійний та філософський світогляд – спільне та відмінне». 4 год.	3 бали	Самостійна робота по темі лекції 1-го тижня
Тиж. 1 за розклад. 2 акад. год.	Тема 1. Філософська основа наукового пізнання Філософія, гносеологія, методологія,	Практичне заняття (індивідуальна та групова робота) <i>F2F</i>	Методичні рекомендації: Осн. 2; 6; 7; 8; 11.	[Осн. 1 (9-13; 30-37); 4 (120- 124); 5 (297- 305); 14 (47-56). Дод. 4.; 6 (ч.І);	1. Підготувати доповіді (до 350 слів) на теми: - Роль філософії у житті людини та суспільства. - Софійність та епістемність.	3 бали	Самостійна робота по темі с/з 1-го тижня

	епістемологія – загальний огляд. Сутність, структура, рівні та принципи пізнання. Рівні методології: філософська, загальнонаукова. Епістемологія: рівні, форми та методи.			16 IP 2; 3; 4].	2. Дати письмові відповіді: - Чи є правильним твердження, що філософія вивчає абстрактне, а інші науки – конкретне? - Проаналізувати вислів: «Філософія гордиться тим, що вона ніколи не дає остаточних відповідей на питання». 2 год.		
Тиж. 2 за розклад. 2 акад. год.	Тема 2. Філософія науки. Її предмет та основні проблеми Епістемологія та філософія науки. Філософія науки як інтерпретація з позицій філософії можливостей, цілей, закономірностей та методів функціонування та розвитку науки. Плюралізм філософських систем та «Філософія науки». Розгляд основних аспектів філософії науки.	Лекція <i>F2F</i>	Конспект лекцій / презентація	[Осн. 3 (10-27); 5 (37-51); 6 (30-42); 10 (45-50). Дод. 6 (ч. 2). IP 1; 2; 3].	1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал 2. Укласти таблицю ключових понять теми. 3. Укласти тести до теми. 4 год.	4 бали	Самостійна робота по темі лекції 2-го тижня
Тиж. 3	Тема 3. Загальна	Лекція	Конспект	[Осн. 1 (27-37);	1. Проаналізувати	3 бали	Самостійна

<p>за розклад. 2 акад. год.</p>	<p>структура науки та закономірності її розвитку Критерії науковості знання. Концепції наукової істини. Ієрархія методик, методів та методології наукового знання. Наука як система знання: області, форми, рівні та види наукового знання. Мова науки. Етичні критерії науки</p>	<p><i>F2F</i></p>	<p>лекцій / презентація</p>	<p>45-54); 4 (5-8; 41; 70-71); 5 (242-246); 10 (329-340). Дод. 5; 8; 11; 13. ІР 1; 4].</p>	<p>причини плюралізму філософських систем. 2. Написати есе (до 350 слів) на тему: «Основні проблеми філософії науки». 4 год.</p>		<p>робота по темі лекції 3-го тижня</p>
<p>Тиж. 3 за розклад. 2 акад. год.</p>	<p>Тема 3. Загальна структура науки та закономірності її розвитку Критерії науковості знання. Концепції наукової істини. Ієрархія методик, методів та методології наукового знання. Наука як система знання. Етос науки. Мова науки.</p>	<p>Практичне заняття <i>F2F</i></p>	<p>Методичні рекомендації: Осн. 2; 6; 7; 8; 11. ІР 1.</p>	<p>[Осн. 1 (27-37; 45-54); 4 (5-8; 41; 70-71); 5 (242-246); 10 (329-340). Дод. 5; 8; 11; 13. ІР 1; 4].</p>	<p>1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. 2. Підготувати огляди тем: - «Етос науки». - «Мова науки». 3. Обдумайте питання: Наука є вищою формою пізнавальної чи духовної діяльності? 3 год.</p>	<p>3 бали</p>	<p>Самостійна робота по темі с/з 3-го тижня</p>

<p>Тиж. 4 за розклад. 2 акад. год.</p>	<p>Тема 4. <i>Історичні етапи філософсько-наукового пізнання світу (1)</i> Філософські засади наукової проблематики в Стародавньому світі. Філософсько-теологічний контекст розвитку раціонального мислення в середні віки. Гуманізм наукового пізнання в епоху Відродження. Становлення класичного ідеалу наукової раціональності в епоху Нового часу та Просвітництва.</p>	<p>Лекція <i>F2F</i></p>	<p>Конспект лекцій / презентація</p>	<p>[Осн. 3 (80-82; 92-102); 4 (29-32; 92-100); 5 (70 75). Дод. 5;7;20. ІР 1, 2, 4].</p>	<p>1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. 2. Проаналізувати вислів Сократа: «Я знаю, що я нічого не знаю, але інші не знають навіть цього». 3. Проаналізувати вчення Ф.Бекона про «примари». Ви згодні з таким підходом до пізнання? 2 год.</p>	<p>3 бали</p>	<p>Самостійна робота по темі лекції 4-го тижня</p>
<p>Тиж. 5 за розклад. 2 акад. год</p>	<p>Тема 5. <i>Історичні етапи філософсько-наукового пізнання світу (2)</i>. Концепції науки у філософії І.Канта та К.Маркса. Позитивістський та феноменологічний аналіз науки.</p>	<p>Лекція <i>F2F</i></p>	<p>Конспект лекцій / презентація</p>	<p>[Осн. 3 (80-82; 92-102); 4 (29-32; 92-100); 5 (70 75). Дод. 5;7;20. ІР 1, 2, 4].</p>	<p>1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. 2. Проаналізувати підхід І. Канта та К. Маркса до науки. 3. Написати коротке есе «Співвідношення раціонального та ірраціонального в пізнанні».</p>	<p>3 бали</p>	<p>Самостійна робота по темі лекції 5-го тижня</p>

	Обмеження наукової раціональності в філософії ХХ-ХХІ ст. Ірраціоналізм.				4 год.		
Тиж. 5 за розклад. 2 акад. год	Тема 5. <i>Історичні етапи філософсько-наукового пізнання світу</i> Філософські засади наукової проблематики в Стародавньому світі. Концепції науки у філософії І.Канта та К.Маркса. Ірраціоналізм сучасності.	Практичне заняття <i>F2F</i>	Методичні рекомендації: Осн. 2; 6; 7; 8; 11. ІР 1	[Осн. 3 (80-82; 92-102); 4 (29-32; 92-100); 5 (70 75). Дод. 5;7;20. ІР 1, 2, 4].	1. Підготувати есе (до 350 слів) на тему: «Бекон та Декарт – сенсуалізм та раціоналізм Нового часу». 2. Проаналізувати різні підходи щодо існування ірраціоналізму. 3. Підготувати есе (до 350 слів): - «Етапи історичного розвитку науки». 3 год.	3 бали	Самостійна робота по темі с/з 5-го тижня
Тиж. 5	Змістовний контроль №1	тест	тест	moodle.kntu.kr.ua курс Філософія науки	Виконати тестові завдання	25	
Змістовий модуль 2. Проблема реальності в сучасній науці. Плюралізм когнітивних практик.							
Тиж. 6 за розклад. 2 акад. год.	Тема 6. <i>Логіко-гносеологічні проблеми сучасної науки</i> Теоретизація сучасної науки. Проблема реальності в сучасній науці. Трансформації	Лекція <i>F2F</i>	Конспект лекцій / презентація	[Осн. 5 (75-87); 6 (119-126); 14. Дод. 16; 20; 25. ІР 2; 3; 4].	1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. 2. Що таке теоретичні об'єкти сучасної науки? Як вони співвідносяться з реальністю? 3. Як трансформується в сучасній епістемології уявлення про	3 бали	Самостійна робота по темі лекції 6-го тижня

	об'єкта і ідеалу об'єктивності. Проблема подолання розриву об'єкта та суб'єкта пізнання. Зміна ідеалів і норм опису, пояснення, розуміння. Роль новітніх інформаційних технологій в сучасній науці.				об'єкт і суб'єкт пізнання? 4. Підготуйте доповідь (до 350 слів) на тему: «Роль новітніх інформаційних технологій в сучасній науці». 5 год.		
Тиж. 7 за розклад. 2 акад. год.	Тема 7 Плюралізм когнітивних практик (ч. 1). Демаркація науки і ненауки. Типи та критерії істинності когнітивних практик. Методологія індуктивізму: редукція, верифікація, фальсифікація, «методологічний анархізм». Проблема обґрунтування істинності "фактуальних" положень.	Лекція <i>F2F</i>	Конспект лекцій / презентація	[Осн. 3 (122-135); 4 (150-151; 154-158); 6 (57-72). Дод. 4;9;12;19. ІР 3; 4].	1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. 2. Підготувати коротку доповідь на тему: «Семантична, прагматична, когерентна, феноменологічна концепції істини». 3. Вказати на недоліки процедури верифікації. 5 год.	3 бали	Самостійна робота по темі лекції 7-го тижня
Тиж. 7 за	Тема 7 Плюралізм	Практичне заняття	Методичні рекомендації:	[Осн. 3 (122-135); 4 (150-151;	1. У чому полягає проблема індуктивного	3 бали	Самостійна робота

<p>розклад. 2 акад. год.</p>	<p>когнітивних практик Дискусія про межі науки. Типи та критерії істинності когнітивних практик. Методологія індуктивізму: редукція, верифікація, фальсифікація, «методологічний анархізм». Проблема обґрунтування істинності "фактуальних" положень.</p>	<p><i>F2F</i></p>	<p>Осн. 2; 6; 7; 8; 11. IP 1.</p>	<p>154-158); 6 (57-72). Дод. 4;9;12;19. IP 3; 4].</p>	<p>впорядкування фактів суспільної історії? 2. У чому полягає проблема «наукової достовірності понять»? 3. Хто є автором «методологічного анархізму»? 4.Що розуміє неопозитивізм під фактами? 5 год.</p>		<p>по темі с/з 7-го тижня</p>
<p>Тиж. 8 за розклад. 2 акад. год.</p>	<p>Тема 8. Плюралізм когнітивних практик (ч.2.) Поняття "корисність істини". Прагматизм. Конвенціоналізм: співвідношення фактів та узагальнень. «Інтенція» феноменології. Ірраціоналізм постмодернізму.</p>	<p>Лекція <i>F2F</i></p>	<p>Конспект лекцій / презентація</p>	<p>[Осн. 3 (122-135); 4 (150-151; 154-158); 6 (57-72). Дод. 4; 9;12;19. IP 3; 4].</p>	<p>1. Як аргументує тезу про непотрібність філософії неопозитивізм? 2. Охарактеризуйте критерії істинності в ірраціоналізмі. 3. Напишіть короткий реферат на тему: «Постмодернізм: істина, правда, постправда. симулякр». 5 год.</p>	<p>3 бали</p>	<p>Самостійна робота по темі лекції 8-го тижня</p>
<p>Тиж. 8</p>	<p>Змістовний контроль №2</p>	<p>тест</p>	<p>тест</p>	<p>moodle.kntu.kr.ua курс Філософія науки</p>	<p>Виконати тестові завдання</p>	<p>12</p>	

Змістовий модуль №3. Філософія та методологія фундаментальних наук

<p>Тиж. 9 за розклад. 2 акад. год.</p>	<p>Тема 9. Філософія та методологія історичної науки. Філософія історії в системі світоглядних форм осмислення дійсності. Сенс історії як філософсько-світоглядна проблема. Проблема необхідності та свободи в історичному виборі. Методологічні концепції пізнання історичної науки: а) теорія парадигми та гештальт-перемикання; б) методологія «дослідних програм»; в) методологічна функція герменевтики.</p>	<p>Лекція <i>F2F</i></p>	<p>Конспект лекцій / презентація</p>	<p>[Осн. 1 (57-61; 108-114; 182-186); 4 (139-146); 6 (149-156). Дод. 5; 8; 11; 14 (гл. 2); 16 (гл.2). ІР 1; 3; 4].</p>	<p>1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. 1. Написати есе (до 350 слів) на тему (на вибір): - «Специфіка пізнання соціально-гуманітарного знання»; - «Цінності історії та цінності людини»; - «Діалектика необхідності, свободи та сваволі в історичному процесі» 5 год.</p>	<p>3 бали</p>	<p>Самостійна робота по темі лекції 9-го тижня</p>
<p>Тиж. 9 за розклад.</p>	<p>Тема 9. Філософія та методологія</p>	<p>Практичне заняття <i>F2F</i></p>	<p>Методичні рекомендації Осн. 2; 6; 7;</p>	<p>[Осн. 1 (57-61; 108-114; 182-186); 4 (139-</p>	<p>1. Розкрийте суть «герменевтичного кола». 2. Які відмінності вбачає</p>	<p>3 бали</p>	<p>Самостійна робота по темі с/з</p>

<p>2 акад. год.</p>	<p><i>історичної науки.</i> Філософія історії в системі світоглядних форм осмислення дійсності. Сенс історії як філософсько-світоглядна проблема. Проблема необхідності та свободи в історичному виборі. Методологічні концепції пізнання історичної науки: а)теорія парадигми та гештальт-перемикання; б)методологія «дослідних програм»; в)методологічна функція герменевтики.</p>		<p>8; 11. ІР 1.</p>	<p>146); 6 (149-156). Дод. 5; 8; 11; 14 (гл. 2); 16 (гл.2). ІР 1; 3; 4].</p>	<p>герменевтика між поясненням та розумінням? 3.Що означає вираз «гештальт-перемикання»? 4. У чому полягає головний критерій суспільного прогресу? 5.Написати есе на тему: «Українська філософсько-історична думка у європейському філософському контексті». 5 год.</p>		<p>9-го тижня</p>
<p>Тиж. 10 за розклад. 2 акад. год.</p>	<p>Тема 10. Філософія та методологія фізики (ч. 1) Фізична реальність і типи фізичних об'єктів. Проблеми простору і часу в</p>	<p>Лекція <i>F2F</i></p>	<p>Конспект лекцій / презентація</p>	<p>[Осн. 3 (102-116); 4 (113-115); 6 (252-269); 10 (5-15). Дод. 3; 6; 10; 11. ІР 1; 2; 6].</p>	<p>1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. 2. Подумайте над проблемою співвідношення законів мікросвіту, макросвіту та мегасвіту. 3. Окресліть труднощі</p>	<p>3 бали</p>	<p>Самостійна робота по темі лекції 10-го тижня</p>

	історії філософії й фізики. Принципи сучасної фізики (філософський аналіз). Детермінований хаос і проблема непередбачуваності причинно визначених процесів. Детермінізм та індетермінізм.				вирішення проблеми: «Філософські та фізичні проблеми формування сучасної наукової картини світу». 4. Складіть тези до теми: «Динамічні та статистичні закони».. 4 год.		
Тиж. 11 за розклад. 2 акад. год.	Тема 11. Філософія та методологія фізики (ч. 2) Некласичний етап в розвитку фізики. Філософські засади теорії відносності. Проблема теплової смерті Всесвіту. Філософські проблеми квантово-релятивістської картини світу. Проблеми «квантової заплутаності» та квантової телепортації в руслі філософського аналізу.	Лекція <i>F2F</i>	Конспект лекцій / презентація	[Осн. 3 (102-116); 4 (113-115); 6 (252-269); 10 (5-15). Дод. 3; 6; 10; 11. ІР 1; 2; 6].	1. Ключовим в усіх фізичних картинах світу є поняття «матерія». Що це означає? 3. Окресліть труднощі вирішення проблеми: «Філософські та фізичні проблеми формування сучасної наукової картини світу». 4. Чи загрожує макросвіту теплова смерть Всесвіту? 5 год.	3 бали	Самостійна робота по темі лекції 11-го тижня

<p>Тиж. 11 за розклад 2 акад. год.</p>	<p>Тема 11. Філософія та методологія фізики (ч. 2) Некласичний етап в розвитку фізики. Філософські засади теорії відносності. Проблема теплової смерті Всесвіту. Філософські проблеми квантово-релятивістської картини світу. Проблеми «квантової заплутаності» та квантової телепортації в руслі філософського аналізу.</p>	<p>Практичне заняття <i>F2F</i></p>	<p>Методичні рекомендації. Осн. 2; 6; 7; 8; 11. IP 1.</p>	<p>[Осн. 3 (102-116); 4 (113-115); 6 (252-269); 10 (5-15). Дод. 3; 6; 10; 11. IP 1; 2; 6].</p>	<p>.1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. 2. Як вирішується проблема простору та часу в теорії відносності? 3. Дайте методологічний аналіз проблеми «квантової заплутаності». 4. Чому вважається, що процеси в квантовій механіці суперечать принципу детермінізму та законам фізики? Як філософія спростовує дану тезу? 4 год.</p>	<p>3 бали</p>	<p>Самостійна робота по темі с/з 11-го тижня</p>
<p>Тиж. 12 за розклад 2 акад. год</p>	<p>Тема 12. Філософія та методологія математики Філософські проблеми обґрунтування математики. Природа математичних абстрацій. Проблеми існування та істини в математиці.</p>	<p>Лекція <i>F2F</i></p>	<p>Конспект лекцій / презентація</p>	<p>[Осн. 6 (222-240). Дод. 4; 10; 15; 20; 27. IP 1; 2; 6].</p>	<p>1. У чому ви вбачаєте зв'язок математичних абстрацій з реальними процесами і об'єктами? 2. Г. Герц: «Неможливо позбутися відчуття, що математичні формули існують незалежно від нас і володіють власним розумом». Прокоментуйте з позицій філософії. 3. Актуальна та потенційна нескінченність</p>	<p>3 бали</p>	<p>Самостійна робота по темі лекції 12-го тижня</p>

	Потенційна та актуальна нескінченність: філософський аналіз.				у математиці є приблизними. Що це може означати з позиції філософії? 4 год.		
Тиж. 13 за розклад 2 акад. год	Тема 13. Філософія й методологія біології, екології та біоетики Філософія біології як єдність і взаємозв'язок соціокультурних, світоглядних і методологічних проблем. Поняття біоетики і його філософське осмислення. Світоглядний аспект центральних проблем біології - походження й сутності життя. Інтеграційні аспекти в розв'язанні екологічної проблеми.	Лекція <i>F2F</i>	Конспект лекцій / презентація	[Осн. 6 (269-276); 10 (173-203); 12. Дод. 11 (ч.І. гл.4); 20 (386-400). ІР 1; 2; 6].	1. Дайте філософське обґрунтування співвідношення біоетики та генної інженерії. 2. За Гольбахом, <i>власний</i> інтерес: «є початком всіх наших думок і всіх наших вчинків». Як сумістити дане твердження з необхідністю захисту навколишнього середовища? 3. Підготуйте есе (до 350 слів) на тему: «Людина, біосфера, ноосфера, космос». 5 год.	3 бали	Самостійна робота по темі лекції 13-го тижня
Тиж. 13 за розкл. 1 акад. год.	Тема 13. Філософія й методологія біології, екології та біоетики Філософія біології як єдність	Практичне заняття <i>F2F</i>	Методичні рекомендації. Осн. 2; 6; 7; 8; 11. ІР 1.	[Осн. 6 (269-276); 10 (173-203); 12. Дод. 11 (ч.І. гл.4); 20 (386-	1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал. 2. Підготуйте короткий реферат на тему: «Роль філософської методології у поясненні	3 бали	Самостійна робота по темі с/з 13-го тижня

	соціокультурних, світоглядних та методологічних проблем. Світоглядно-етичні регулятиви науково-біологічного пізнання. Світоглядний аспект центральних проблем біології - походження й сутності життя. Екологічна проблема як глобальна.			400). IP 1; 2; 6].	різномірних варіантів появи живого». 3.Продумайте, які способи вирішення проблем екологічної кризи ви вважаєте реалістичними – з стратегічних (філософських) позицій. 3 год.		
Тиж. 13	Змістовний контроль №3	тест	тест	moodle.kntu.kr.ua курс Філософія науки	Виконати тестові завдання	24	

12 Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів вищої освіти за III освітньо-науковим рівнем «доктор філософії», усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль. Форма підсумкового контролю: екзамен.

Контроль знань і умінь здобувачів (поточний і підсумковий) з дисципліни «Філософія науки» здійснюється згідно з кредитною трансферно-накопичувальною системою організації навчального процесу. Рейтинг здобувача із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою. Він складається з рейтингу з навчальної роботи, для оцінювання якої призначається 60 балів, і рейтингу з атестації (іспит) – 40 балів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
-------------------	-------------	-------------------------------

види навчальної діяльності		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання. Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в навчально-методичній карті. Розподіл балів між видами занять (лекції, практичні заняття, самостійна робота) можливий шляхом спільного прийняття рішення викладача і студентів на першому занятті: оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який:

- всебічно, систематично і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

Оцінку "добре" (82-89 балів, В) - заслуговує студент, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;

– під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправляє, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу; оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує студент, який:

- в загальному роботу виконав, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка

рекомендована програмою;

Оцінку "задовільно" (64-73 бали, D) - заслуговує студент, який:

– знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;

– виконує завдання, але при рішенні допускає значну кількість помилок;

– ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;

– допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

Оцінку "задовільно" (60-63 бали, E) - заслуговує студент, який:

– володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

Оцінка "незадовільно" (35-59 балів, FX) - виставляється студенту, який:

– виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

Оцінку "незадовільно" (35 балів, F) - виставляється студенту, який:

– володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;

– допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;

– не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

Підсумкова (загальна оцінка) курсу навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове тестування рівня засвоєності теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за виконання практичних індивідуальних завдань. Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок за змістові модулі. Остаточна оцінка рівня знань складається з рейтингу з навчальної роботи, для оцінювання якої призначається 60 балів, і рейтингу з атестації (іспит) – 40 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі при вивченні дисципліни «Філософія науки»

Поточне тестування та самостійна робота																								
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2							Змістовий модуль 3							Екзамен	Сума		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	ЗК1	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	ЗК2	T15	T16	T17	T18	T19	T20	ЗК3		
3	3	4	3	3	4	20	3	3	2	3	2	3	2	2	20	3	4	3	3	4	3	20	40	100

Примітка: T1, T2,...,T14 – тема програми, ЗК1, ЗК2, ЗК3 – підсумковий змістовий контроль.

13 Рекомендована література

Основна література:

1. Бабаєв В.М., Пономарьов О.С. Соціальне пізнання: монографія. Х.: ХНУМГ, 2014. - http://www.kpi.kharkov.ua/archive/articles/ponomarev/0_2.pdf
2. Готинян-Журавльова В.В. Методичні вказівки до курсу «Сучасна філософія науки». – Одеса: ОНУ, 2014, 47 с. - <http://philosof.onu.edu.ua/elb/metodichki/gotinyan/metod1.pdf>
3. Добронравова І. С. Практична філософія науки = Практическая философия науки = Practical philosophy of science: [зб. наук. пр.]. Київ; Суми: Університетська книга, 2017. – <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Dodr-phil-2017.pdf>
4. Кузь О.М., Чешко В.Ф. Філософія науки: навчальний посібник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. <http://www.repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/17865/3/2017%20-%20%D0%9A%D1%83%D0%B7%D1%8C%20%D0%9E%20%D0%9D%2C%20%D0%A7%D0%B5%D1%88%D0%BA%D0%BE%20%D0%92%20%D0%A4.pdf>
5. Лебедев С.А. Курс лекций по философии науки. Учебное пособие. М.: МГТУ им. Н.Э. Баумана, 2014.- <http://www.baumanpress.ru/books/490/490.pdf>
6. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. / За ред. І. С. Добронравової, О. В. Руденко. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2018. <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Methodol.pdf>
7. Петінова О. Б. Філософія науки: навч. посіб. Одеса, 2018. https://uni-sport.edu.ua/sites/default/files/vseDocumenti/filosofiya_ta_metodologiya_nauky.pdf
8. Петрушенко В. Л. Філософія і методологія науки: навч. посіб. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2016. <https://vlp.com.ua/node/15148>
9. Самардак М.М. Філософія науки. Напрями, теми, концепції – Х.: Парапан, 2014. - <http://arhe.com.ua/product/flosofja-nauki-naprjami-temi-konserc/>
10. Семенюк Е.С. Філософія сучасної науки і техніки: підручник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2017. <https://www.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/08/Melnyk60h84-2016-ilovepdf-compressed.pdf>
11. Стежко З.В., Стежко Г.П. та ін. Філософія в короткому викладі. Кропивницький: Вид. 2-е, доп., 2020, - <http://www.samprodav.com/books/sell/100460-filosofii-a-v-korotkomu-vikladiz>
12. Ханстантинов В.О. Філософські проблеми біології: курс лекцій. – Миколаїв: МНАУ, 2016. http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2273/1/Khanstantynov_2016.pdf
13. Ханстантинов В. О. Філософія науки: Курс лекцій. Миколаїв: МНАУ, 2017. http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2176/1/Filosofiya_nauky_kurs_lektsiy.pdf
14. Штанько В.І. Філософія і методологія сучасної науки. Підручник Харків: ХНУРЕ, 2017. – <http://openarchive.nure.ua/handle/document/7072>
15. Н. Scientific Method. The Stanford Encyclopedia of Philosophy 2016. - <http://plato.stanford.edu/archives/sum2016/entries/scientific-method>
16. Wagenknecht S. Empirical Philosophy of Science: Introducing Qual-itative Methods into Philosophy of Science. Empirical Philosophy of

Додаткова література

Першоджерела

1. Аристотель. Метафизика // Соч.: В 4 т. — М., 1976. — Т. 1.
<http://www.philosophy.ru/library/sobranie-sochineniy-v-4-tomakh-tom-1/>
2. Бэкон Ф. Новый Органон // Соч.: В 2 т. — М., 1972. — Т. 2
<http://www.philosophy.ru/library/sochineniya-v-2-kh-tomakh-tom-2/>
3. Бройль Луи де. По тропам науки. Пер. с фран. М.: Ин. л-ри, 1962. -
https://www.eduspb.com/public/books/hist_phys/de_broyl_1._po_tropam_nauki_1962.pdf
4. Вітгенштейн Л. Tractatus logico-philosophicus. Філософські дослідження. - Київ: Основи, 1995.
http://shron1.chtyvo.org.ua/Wittgenstein_Ludwig/Filosofski_doslidzhennia.pdf
5. Гадамер Х.-Г. Истина и метод. М.: Прогресс. 1988. - http://yanko.lib.ru/books/philosoph/gadamer-istina_i_metod.pdf
6. Декарт Р. Рассуждения о методе, чтобы всемерно исправлять свой разум и доискивать истину в науках. // Декарт Р. Соч. в 2-х томах, - М., 1989. - Т.1.
<https://gtmarket.ru/laboratory/basis/3698>
7. Кант И. Прологомены ко всякой метафизике, могущей возникнуть в смысле науки // Кант И. Соч. в 6-ти т. - М., 1965. Т.4, ч.1.
<http://www.psylib.ukrweb.net/books/kanti01/index.htm>
8. Кун Т. Структура научных революций. М.: Прогресс. 2003 - <http://www.biometrika.tomsk.ru/Kuhn.pdf>
9. Поппер К. Логика научного исследования. М.: Республика, 2005 -
https://platona.net/load/knigi_po_filosofii/filosofija_nauki_tekhniki/popper_k_logika_nauchnogo_issledovaniya/30-1-0-5154
10. Пуанкаре А. О науке. М.: «НАУКА», 1990.
<http://ilib.mccme.ru/Poincare/O-nauke.htm>
11. Рассел Б. Человеческое познание. Его сфера и границы. – К., 1997.
https://platona.net/load/knigi_po_filosofii/filosofija_poznaniya/rassel-chelovecheskoe-poznanie-ego-sfera-i-granitsy
12. Фейерабенд П. Избранные труды по методологии науки. М: Прогресс, 1986.
https://platona.net/load/knigi_po_filosofii/pozitivizm/fejrabend_p_izbrannye_trudy_po_metodologii_nauki/74-1-0-178
13. Холтон Дж. Тематический анализ науки. М.: Прогресс. 1981. - http://www.lib.tsu.ru/win/dokument/Infor-obrazov_portfel/Kholton_Dzh_-_Tematicheskij_analiz_nauki_pdf
14. Ясперс К. Смысл и назначение истории: Пер. с нем. — М.: Политиздат, 1991.
https://imwerden.de/pdf/jaspers_smysl_i_naznachenie_istorii_1991.pdf

Сучасні наукові публікації

15. Гончаренко М. С. Синергетичний світогляд сучасного етапу розвитку світу і людини: монографія / М. С. Гончаренко. - Харків: Панов А. М. [вид.], 2017.
16. Ивин А.А. Социальная эпистемология. Человеческое познание в социальном измерении / монография. – М; Берлин: Директ-Медиа, 2017.
https://books.google.com.ua/books?id=h91fDwAAQBAJ&pg=PA285&lpg=PA285&dq=%D1%8D%D0%BF%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%BC%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B5+%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%87%D0%B8%D0%BD%D1%8B&source=bl&ots=IhmTnTmsNO&sig=ACfU3U2hnU03So6OUwNIGhJRLouGXvXMWg&hl=uk&sa=X&ved=2ahUKEwj5y_bvlfDpAhXHwKQKHaz0BHQQ6AEwCh0ECAoQAQ#v=onepage&q&f=true
17. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі: монографія / В. Г. Кремень; Акад. пед. наук України. - 3-ге вид. - Київ: Знання, 2018.
18. Ло Джон. После метода: беспорядок и социальная наука. Пер. с англ. М.: Институт Гайдара, 2015.
<https://www.iep.ru/ru/dzhon-lo-posle-metoda-besporiadok-i-sotcialnaia-nauka.html>
19. Майков А. В. Наука и внеучные когнитивные практики: Дис. ... канд. филос. наук: 09.00.08. СПб., 2015. -
<http://www.dslib.net/filosofia-texniki/nauka-i-vnenauchnye-kognitivnye-praktiki.html>
20. Онопрієнко В.І., Онопрієнко М.В. Історія, філософія, соціологія науки і технологій: навч. посіб. для магістрантів та аспірантів. – К.: ДП Інформ.-аналіт. агенство, 2014.
<https://stepscenter.org.ua/wp-content/uploads/2015/11/BOOK-SOZIOLOG-11-07-2014.pdf>
21. Roberto Albano Tommaso Maria Fabbry. Epistemological Alternatives. –
In book: System, Actor, and Process: Keywords in Organization Studies, pp.23-25 DOI: [10.4324/9781003057260-7](https://doi.org/10.4324/9781003057260-7) ·
<https://naukoved.at.ua/BOOK-SOZIOLOG-11-07-2014.pdf>
22. Franca d'Agostini. Misunderstandings about truth / Church, Communication and Culture. 2019, VOL. 4, NO. 3, 266–286
<https://doi.org/10.1080/23753234.2019.1667252>
file:///D:/Admin/Desktop/%D0%9F%D0%A0%D0%9E%D0%A7%D0%98%D0%A2%D0%90%D0%9D%D0%90/Misunderstandings_about_truth.pdf
23. Leslie Marsh, Christian Onof. Perspectives on Social Cognition. - Centre for Research in Cognitive Science, University of Sussex, London.. 2017
<file:///D:/Admin/Desktop/%D0%9F%D0%A0%D0%9E%D0%A7%D0%98%D0%A2%D0%90%D0%9D%D0%90/%D1%81%D0%BE%D1%86%D0%BF%D0%BE%D0%B7%D0%BD.%20%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%B3%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D0%BB.pdf>
24. Christman J. Social and Political Philosophy. A contemporary introduction. New York, London: Routledge Taylor & Francis Group, 2017. - DOI <https://doi.org/10.4324/9781315693323>
<https://www.taylorfrancis.com/books/9781315693323>

Наукові публікації доц. З.В. Стежко за останні 5 років (по профілю дисципліни «Філософія науки»)

25. Стежко З.В. Ratio як світоглядний орієнтир: від містифікації до об'єктивності. – Вісник НАУ. Філософія. Культурологія. Збірник наукових праць (кат.Б). – Вип 2 (30) – Київ, 2019. – С. 78 - 83.

[https://scholar.google.com.ua/scholar?q=%D0%92%D1%96%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%BA+%D0%9D%D0%90%D0%A3. +%D0%A4%D1%96%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BE%D1%84%D1%96%D1%8F. +%D0%9A%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F. +%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA+%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%85+%D0%BF%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%8C. +%E2%80%93+%D0%92%D0%B8%D0%BF+2+\(30\)+%E2%80%93+%D0%9A%D0%B8%D1%97%D0%B2,+2019&hl=uk&as_sdt=0&as_vis=1&oi=scholar](https://scholar.google.com.ua/scholar?q=%D0%92%D1%96%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%BA+%D0%9D%D0%90%D0%A3. +%D0%A4%D1%96%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BE%D1%84%D1%96%D1%8F. +%D0%9A%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F. +%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA+%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%85+%D0%BF%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%8C. +%E2%80%93+%D0%92%D0%B8%D0%BF+2+(30)+%E2%80%93+%D0%9A%D0%B8%D1%97%D0%B2,+2019&hl=uk&as_sdt=0&as_vis=1&oi=scholar)

26. Zoya Stezhko “World Spirit” by Georg Hegel: from Universe to the History of Mankind // *Philosophy and Cosmology*, Volume 23, 2019. Academic journal. Kyiv: ISPC, 2019 – p. 147-157. – (co-authored).

Index of this journal: **Web of Science**.

27. Стежко З.В. Проблема існування в логіці та математиці (в контексті філософії Г.Гегеля) // *International Science Journal. Section: Philosophy*. - №3 (12). – Warsaw, Poland: Wydawnictwo Naukowe iScience", 2019. – С. 69-79. – (У співавт.)

<https://sciencecentrum.pl/wpcontent/uploads/2019/11/POLISH%20SCIENCE%20JOURNAL%20%E2%84%9612%20%28web%29.pdf>

28. Стежко З.В. «Суперечливість свободи та парадокси відповідальності (антропологічний аналіз) // «Anthropological Measurements of Philosophical Research» - Дніпро, 2018, №13. - С. 65-78. – (У співавт.)

Index of this journal: **Web of Science**.

29. Стежко З.В. Філософсько-методологічні аспекти інноваційного розвитку вищої освіти // «Культура. Просвещение» - MSBooks Publishing, г. Винніпег, Канада, 2017. – С. 23-28.

https://scholar.google.com/citations?user=C6E8kr4AAAAJ&hl=ja#d=gs_md_citad&u=%2Fcitations%3Fview_op%3Dview_citation%26hl%3Dja%26user%3DC6E8kr4AAAAJ%26citation_for_view%3DC6E8kr4AAAAJ%3AR3hNpaxXUuUC%26tzom%3D-120

30. Стежко З.В. Свобода та раціональність у філософсько-політичному дискурсі // *Virtus. Scientific Journal. Founder: Scientific public organization Sobornist*. – Publisher: Center of modern pedagogy «Learning without Frontiers» (Canada). #12, March 12, 2017. – С. 47-50.

<http://virtus.conference-ukraine.com.ua/Journal12.pdf>

31. Zoya Stezhko. Qualitative Characteristics of the Auditor's Report // *Research Journal of Finance and Accounting*, Vol. 7 №4, New-York. 2016 – p.84-95.- (co-authored).

<https://www.iiste.org/Journals/index.php/RJFA/article/view/28975>

Інформаційні ресурси:

1. Лебедев С. А. Философия науки: краткая энциклопедия (основные направления, концепции, категории). М.: Академический Проект, 2008, 692 с. -https://platona.net/load/knigi_po_filosofii/slovari_ehnciklopedii/lebedev_filosofija_nauki_kratkaja_ehnciklopedija/23-1-0-4368

2. Сайт Українського філософського фонду <http://www.philosophy.ua>
3. Електронна бібліотека філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка <http://www.philsci.univ.kiev.ua/UKR/index.html>
4. Електронна бібліотека сайту Інституту філософії РАН <http://www.philosophy.ru/>
5. Сайт Української асоціації релігієзнавців <http://religstudies.org.ua/main.php>
6. Философское осмысление глобальной проблемы взаимодействия общества с природой / Олейников, Борзова // Век глобализации. – 2016, №3, с. 121-132. <https://rucont.ru/efd/560248>